

Η συσχέτιση με την ευτυχία παραμένει ισχυρότατη στα οικονομικά της ευημερίας (welfare economics), τον κλάδο των οικονομικών που ασχολείται με την αξιολόγηση πολιτικών παρεμβάσεων και δημόσιας πολιτικής. Οι μελέτες κόστους-ωφέλειας στην ουσία προσπαθούν να ποσοτικοποιήσουν τη διαδικασία επιλογής, χρησιμοποιώντας κοινό παρονομαστή μια σειρά επιπτώσεων στην ευημερία – αντισταθμίζοντας χρηματικά οφέλη με απώλειες ευημερίας²². Η απόφαση, λ.χ., για τη χωροθέτηση ενός αεροδρομίου δεν μπορεί να ληφθεί χωρίς να αντισταθμιστεί το κόστος της ηχορύπανσης. Τα οικονομικά του περιβάλλοντος, ή τα οικονομικά της φορολογίας αποτελούν εφαρμογές των οικονομικών της ευημερίας²³.

Τα οικονομικά της ευημερίας βασίζονται σε μια υπόθεση ορθολογισμού. Δεδομένων των επιδιώξεων που έχει μια κοινωνία ή κάποια άτομα, επιλέγεται ο λιγότερο δαπανηρός τρόπος για να επιδιωχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Η υπόθεση αυτή της ορθολογικής συμπεριφοράς βρισκόταν συχνά σε αντίστιξη με την πραγματική συμ-

περιφορά των ατόμων. Αυτό ήταν ιδιαίτερα αισθητό σε συνθήκες αβεβαιότητας, όταν η ορθολογική συμπεριφορά που συμπυκνώνεται με την «προσδοκώμενη χρησιμότητα» των von Neumann-Morgenstern ήταν ακόμη πιο απαιτητική.

Η «ορθόδοξη» νεοκλασική θεωρία εκκινεί από λίγα βασικά αξιώματα για τις προτιμήσεις και τη συνεπή προώθηση των συμφερόντων και εξάγει μια σειρά θεωρημάτων για το τι πρέπει να αναμένεται στην πράξη – *αν ισχύει η υπόθεση του ορθολογισμού*. Τα οικονομικά της συμπεριφοράς (behavioural economics) αμφισβητούν την έκταση του ορθολογισμού, που αυτό συνεπάγεται, και αποφασίζουν να εξετάσουν τι γίνεται στην πράξη²⁴. Προσπαθούν να διαβλέψουν αν – εν όψει του περίπλοκου των προβλημάτων – τα άτομα υιοθετούν συγκεκριμένους κανόνες αντίδρασης (rules of thumb), τους οποίους συστηματικά αξιοποιούν. Για τον εντοπισμό των κανόνων αυτών, οι οικονομολόγοι της συμπεριφοράς δανείζονται μεθόδους από την κοινωνική (ή πειραματική) ψυχολογία – όπως πειράματα, δειγματοληπτικές έρευνες κ.λπ.

Τα οικονομικά της ευτυχίας ξεπήδησαν υπό μια έννοια από τα οικονομικά της συμπεριφοράς, αλλά ταυτόχρονα αντιπροσωπεύουν και μια «επιστροφή στις ρίζες» των οικονομικών: την ενασχόληση με την ευτυχία ως σκοπό της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και ως κάτι μετρήσιμο και διαπροσωπικά συγκρίσιμο.

Στο πλαίσιο αυτό, τα οικονομικά της ευτυχίας έρχονται σε επαφή πρωτίστως με την κοινωνική ψυχολογία – τη μεθοδολογία της οποίας συνειδητά αξιοποιούν. Αντίστοιχα, γόνιμη είναι και η σχέση με τις πολιτικές επιστήμες, όπου ήδη παρατηρείται μια ανταλλαγή απόψεων και διάλογος. Το αντικείμενο της κοινωνικής ευημερίας έχει όμως κοινά ενδιαφέροντα τόσο με την κοινωνική ανθρωπολογία όσο και με την κοινωνιολογία²⁵, με την έννοια ότι εξετάζονται – από διαφορετική οπτική γωνία και με διαφορετική μεθοδολογία – παρεμφερή κοινωνικά φαινόμενα. Αυτές οι διαφορές μεθοδολογίας και θεωρητικής προσέγγισης – όπως, π.χ., για τη σημασία κοινωνικών θεσμών από τη μια πλευρά και μια ατομικιστική προσέγγιση από την άλλη – αποτελούν και τα μεγαλύτερα εμπόδια σε έναν δυναμικό διάλογο μεταξύ αυτών των κοινωνικών επιστημών. Παρά ταύτα, η κατανόηση των διαφορών και η επεξήγηση ευρημάτων της μιας προσέγγισης, με βάση τη θεωρητική υποδομή και την ερμηνευτική προσέγγιση της άλλης, θα έχει πολλά να προσφέρει.